

BEDE

In 't zwarte hol, waar slangen haar omsluipen,
De smeekende armen reikend opgeheven
Naar 't plekje azuur, waar wolk en vogel zweven,
Tot in haar mond haar tranen voelt zij druipen,
In 't klamme slijk haar voeten voelt zij kleven
En sissend, dreigend, donkre dieren gluipen,
Die 't sneeuwen kleed bezoedelend bekruipten
Plots aan haar schoudren voelt zij vleuglen beven,
Die, lang verlamd, haar veilig willen dragen
Naar 't Land, waar zij en de Englen thuis behooren.
Door de enge spleet ik zie de vlucht haar wagen,
Haar blijde wiekslag kan ik ruischen hooren —
Rijs op naar 't Land, waar liefde bloeit en vrede,
Rijs op tot God, o lang gevangen Bede.

HÉLÈNE SWARTH

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

VERBORGEN SCHATTE IN HET VELD.

Jes. 41 : 8: Wij hebben verborgen schatten in
het veld, van tarwe en gerst, en olie en honing.

Het geoogste koren werd in Palestina door de boeren in den regel in hun woning bewaard. Zij hadden daartoe in hun huis een aparte groote kist.

Kon deze kist niet al het koren bevatten, dan richtte men onderaardsche bewaarplaatsen in. Soms werden die aangelegd onder het huis; soms ook in het open veld.

Bij zulke onderaardsche bewaarplaatsen werden de bodem en de zijwanden eerst belegd met een laag haksel. Daarna stortte men er het koren in. Ondanks dezen voorzorgsmaatregel had het koren, hierin bewaard, toch nog veel te lijden van het vocht. Het kreeg daardoor een onaangename geur. Het brood, er van gebakken, had een bijmaak. Zooveel mogelijk hield men zulke opslagplaatsen verborgen, de opening werd met aarde en steenen onkenbaar gemaakt.

De lieden, waarvan hier sprake is, trachtten hun leven te koopen, doordat zij in staat waren verborgen plaatsen aan te wijzen, waar niet alleen koren, maar ook olie en honing lagen opgeslagen. In een tijd van oorlog was dit zeer wel mogelijk.

S.

TWEEËRLEI GROOTE MANNEN

II. MENSCHEN IN DE SCHADUW

Er zijn gelukkig ook andere groote mannen! „Sedert de moderne publiciteitsmethoden met behulp van bloc-note en camera al wat er op de wereld gebeurt aan de openbaarheid hebben prijsgegeven, zou men kunnen meenen, dat er, althans in principe, geen werkelijk belangrijke menschen meer in de schaduw der onbekendheid verborgen blijven.

„En wie eenmaal tot deze overtuiging is gekomen, gaat licht een stap verder en beschouwt de mate van bekendheid, waarin zich deze of gene figuur verheugen mag, als een graadmeter voor de betekenis zijner persoonlijkheid,” zoo begint Roel Houwink zijn inleiding tot den leerzamen bundel „Menschen in de schaduw,” bij D. A. Daamen verschenen, in een keurige uitgave.

In een tiental studies worden figuren, ten onrechte te weinig bekend geworden of gebleven, wat meer naar voren gebracht.

Staatslieden, predikanten, letterkundigen, schilders, musici, menschenredders, filantropen, zendelingen.

Hoevelen gaan er niet in stilte hun weg, zonder buiten eigen kring bekend te raken. Een hoogleeraar, die een middel uitvindt tot redding der menschheid, stapt onopgemerkt en onbekend uit zijn trein, maar een bokskampioen of wielrenner wordt omstuwd door honderden enthousiasten, op de schouders van hun vereerders omkranst over het perron gedragen.

De dagbladen houden u van den nieuwsten hoed en de lievelingsgerechten van Greta Garbo volledig op de hoogte, doch terecht betwijfelt Roel Houwink het, „of de besognes van de „grootte” Garbo te vergelijken zijn met de dagelijkse werkzaamheden van de duizenden tikstertjes, die overal ter wereld iederen morgen het zooveelste blaadje in hun machine draaien, om maar te zwijgen van den gemechaniseerden arbeid der fabrieksmeisjes, terwijl wij dan bovendien het verschil tusschen het „honorarium” van Greta Garbo en het salaris van juffrouw Pieterse maar buiten beschouwing laten.”

Er is verschil in werkwijze bij het tiental biografen, die dezen bundel bijeenbrachten. Er zijn er, die één bepaalde figuur belichten (Hermanides, Smulders, Willem Witsen, Ds Haspels b.v.), er zijn er ook die een bepaald type collectief behandelen.

Zooals b.v. H. Th. de Booy zijn sympathieke „Kerels van de kust” teekent, de moedige redders, die er in wilde stormnachten onversaagd op uittrekken, vaak met den inzet van hun eigen leven, om in nood verkeerende medemenschen te redden.

Typologisch is ook bedoeld het uitstekende artikel van Ds W. A. Hoek, over Ds J. W. Swaan, een Achterhoeksch predikant. Want wel beschrijft hij het leven van dezen predikant, die zijn heele leven vergeten en onbekend, op een achterafplaatsje doorbrengt, maar er valt eigenlijk zoo weinig feitelijks te vermelden, en zooveel wat deze gemeen had met alle collega's in dezelfde omstandigheden, dat het toch een „daad van eenvoudige rechtvaardigheid” geworden is aan al die stille, trouwe zieleherders, wier naam niet onder de redacties van kerkelijke bladen voorkomt, die niet gevierde redenaars worden op grootestads-kansels, die niet voor de radio spreken, of met winterlezingen stad en land afreizen.

Geen grooten op politiek of sociaal terrein, maar enkel: herder van de hun toevertrouwde kleine kudde.

Het belangrijkste lijkt mij 't artikel van Dr K. Heeroma over den predikant-literator Ds G. F. Haspels, den laten tachtiger, den eenigen echten „Christelijken tachtiger,” naast misschien mevrouw Kuiper-Van Oordt en G. C. van As.

Instructief is de studie over Dr Hermanides, door Dr A. Hymans, den Christen medicus van groot formaat, die zonder de doleantie, en de kleine gepikeerdheid van Dr A. Kuiper — ook groote mannen kunnen soms klein zijn in hun persoonlijke gevoeligheden — stellig de aangewezen

man geweest was, om een hoogleeraarsstoel aan de V.U. te bezetten.

Mevrouw Van Hoogstraten-Schoch brengt ons Freule Teding van Berkhout nader, de onvermoeide voorvechtster voor betere verpleging en verzorging van lijdens aan vallende ziekte. Een typische figuur uit den na-reveiltijd (O. G. Heldring, e.a.)

Het minst geslaagd acht ik de breedsprakig-taale en weinig belangrijke beschrijving van een figuur als Keuchenius, door Bruins Slot.

Dit boek, dat dubbel aantrekkelijk gemaakt wordt door de vele zeldzame, vaak nooit eerder gepubliceerde foto's, handschriften en documenten, brengt een verheugende variatie in de seriereeksen, die de laatste jaren steeds verschijnen, met een groot formaat platenboek als openingsnummer van den jaargang. Men kijkt dat eens door, graciënt eens wat in de vaak onbelangrijke proza-bijdragen, en laat het verder vergeten staan in de boekenkast.

Oneindig veel liever is me dit leerzame en interessante verzamelwerk, dat de nieuwe „sleutelreeks” van Daamen opent. En het brengt ons in kennis met een ander soort groote mannen, dan waarvan we in het eerste deel van dit artikel spraken.

„In de wereld heet groot de man, die zonder blikken of blozen duizenden menschenlevens opoffert aan zijn machtsdroom, de man die geschiedenis schrijft!

In de kerk van Christus is groot, hij, die zich buigen wil tot in het slijk der straten, om één enkel mensch op te heffen uit zonde en ellende.

Daarom blijven de namen van de grooten in macht voortleven, doch zoekt ge de namen van de helden des Kruises te vergeefs in de geschiedenisboeken.

En toch weten we dat deze helden verworven hebben hetgeen blijft, eeuwig blijft!

De namen en het werk van deze kruisridders schuilen nog in de vergetelheid, aldus Ds Lugtigheid, — zelfs al tijdens hun leven en worstelend werken.

Slechts in kleinen kring zijn zij bekend — en dan bij Hem, Die de minste daad der liefde tot Hem eeuwig blijft gedenken.

Tweeërlei groote mannen!

Helden van 't kanon, en helden van 't Kruis.

Gode zij dank, dat de hemelsche annalen er anders uitzien dan de aardsche.”

G. J. P.

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

DE CEDER.

Herhaalde malen geeft de ceder den Bijbelschrijvers aanleiding tot vergelijkingen.

Ps. 29 : 5 zegt: De stem des Heeren breekt de cederen; ja, de Heere verbreekt de cederen van den Libanon.

De cederen op de hoogten van den Libanon groeien langzaam. Eeuwen aaneen trotseerden de stammen koude en storm. Mede daardoor werd het hout van de cederen schier onverwoestbaar. Bij het vinden van het oude paleis van den Assyrischen vorst Asurbanipal trof men balken aan van cederhout, die na 2700 jaar opnieuw konden worden gepolijst.

In Ps. 92 : 13 wordt gezegd van den rechtvaardige, dat hij zal wassen als een cederboom op den Libanon.

Statig verheffen zich de reuzen-cederen op den Libanon. Er zijn er bij van wel drieduizend jaar oud. Een ervan heeft een omvang van 14 M. De hoogte bedraagt wel 25 M.

In Hooglied 4 : 11 wordt van den reuk van de kleederen van de bruid gezegd, dat die is als de reuk van den Libanon.

Daarbij moeten wij ook denken aan de cederen. Het hout ervan is doortrokken van olie, waardoor het welriekend geurt. Bij het verbranden van cederhout, ook al is dit eeuwen oud, verspreidt zich een sterke, aangename geur.

S.

DE ONSTERFELIJKE IS VERREZEN

„Waskresse besmertnij” — de Onsterfelijke is verrezet
Dit zijn de beginwoorden van den lijdendienst, zooals die in het Oosten van Europa gehouden wordt, wanneer een dierbare is overleden.

Het is voor den bewoner van West Europa een gebeurtenis, de verschillende doodenritussen in het Oosten mede te maken. De Turksche doode wordt in doeken gewikkeld en in de kist gelegd, zoodra hij den laatsten adem heeft uitgeblazen. Vrienden dragen de kist enkele stappen, dan gaan de voorste dragers naar achter en komen vooraan nieuwe in de plaats. Bij het passeeren van straten draagt zoo elkeen enkele oogeblikken mede. Winkeliers laten hun zaakje in den steek, dragen een paar meter en keeren terug. Het is als gaat de kist van schouder tot schouder. Dat het erg rustig geschiedt, kan men niet zeggen.

Bij onze medechristenen gaat het weer anders. In Makedonië zagen wij den doode in een kamerhoek op den grond liggend, geheel in nationaal costume gekleed en de sjobaras, een soort ijsmuts, die zomer en winter gedragen wordt, op het hoofd.

Hier hoorden wij de wereldberoemde treurliederen, de „toezjalka's.” Het is het poëtische volk van Makedonië en andere deelen van Serbië, waar het wild geweent en gehuil vervangen wordt door snikkend gezongen zangen. Geen spoor van verwildering of wanhoop, doch een recitatiefzang, die weenend gezongen wordt. Het is wellicht de hoogste vorm van smart, zijn smart in dichtvorm te uiten. Voor deze liederen bestaan bepaalde regels, doch verder draagt elk lied een „einmalig” en individueel karakter. De groote montenegrijnsche dichter, vorst-bisschop Negoësj (gestorven omstreeks 1900), heeft in zijn geweldige epos „Gorski venats” ook van deze weenliedfragmenten opgenomen. Men moet ze echter door de hartstochtelijke Oostersche vrouwen hebben hooren uiten, om te weten wat het is. De eerste dagen na den dood gaat men ook telkens naar het graf om daar de liederen te weenen.

De priester komt binnen en zingt „Swajatij Bozje, swajatij krjepkij, swatij besmertnij, pomiloej nas” — Heilige God, heilige Sterke, heilige Onsterfelijke, ontferm U onzer, en in wisselzangen gaat het verder, tot allen mede het Onze Vader reciteeren en de priester aanvangt het lijk te bewierooken.

In optocht gaat het naar het kerkhof. Twee mannen met brood, brandewijn en tarwe voorop. Dan volgt het kruis, de priester en de kist, die door burenen gedragen wordt. In de steden maakt dit liefdevol gebruik helaas reeds plaats voor de leelijke lijkkoets, die uit West Europa wordt geïmporteerd. In de kerkhofkapel wordt weer wierook gezwaid en uit de H. Schrift gelezen. En tenslotte legt de priester een beeltenis van den dood van Maria op de borst van den doode. Het vroom verhaal luidt, dat Jezus Zelf uit den hemel kwam, toen Zijn moeder stierf, en haar medenam naar boven. Het is de hoogste vorm van sterven; sterven zooals Jezus' heilige Moeder zelf gestorven is en ten hemel is opgenomen.

Allen kussen de beeltenis, velen ook het hoofd van den doode. En nogmaals roept de priester, dat de Onsterfelijke verrezet is en — wij met Hem!

„Wetsj naja pamiat” — Geef hem de eeuwige rust, herhaalt men in eindeloos rhythme, en de kist wordt gesloten, terwijl een dochter de toezjalka weent.

Langzaam trekt men grafwaarts. Ten derden male wordt de kist geopend — men kón zich immers vergissen. En alvorens de kist gesloten wordt en neergelaten, wordt een stuk glas over den mond en onder den neus gelegd. De priester controleert op het horloge — het moet een minuut duren. Onder doodsche stilte wachten allen. Dan beziet de priester het glas en na hem de anderen. Het blijkt, dat de man inderdaad overleden is, en de priester heft het gebed voor de teraardebestelling aan. En weer zwaait hij wierook en weer roept hij het uit, dat de Onsterfelijke is verrezet, dat de Dood overwonnen is....

Onderwijl wordt de kist gesloten en neergelaten. Eén staat onder in den kuil en pakt de kist aan. En nog weer krin-

gelen de zware wierookwolken omhoog, als symboliseeren zij den gelukzaligen dood van den gestorvene, wiens ziel ten hemel vaart. Dan neemt de priester het zand en het is de Kerk, die haar dooden begraaft: als eerste werpt hij het zand in den kuil....

„Swajatij besmertnij, pumiloej nas” — Heilige Onsterfelijke, ontferm U onzer.
Strumica.

Dr Joh. Hartog

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

Joh. 4 : 27: En Zijn discipelen verwonderden zich, dat Hij met een vrouw sprak.

Spreken met een vrouw — en dat over godsdienstige zaken — en dat op den publieken weg — was in Palestina iets zeer buitengewoons.

Met een vrouw moest men, volgens de rabbijnen, niet alleen zijn; dat prikkelde „de booze drift.”

Op straat mocht een vrouw met een rabbijn niet spreken; zij werd zelfs niet gegroet.

Ook in huis was het geen gewoonte, vrouwen te begroeten. Zelfs bij vriendenbezoek gold het als voornaam, niet de vrouw zelf aan te spreken, doch bij den man na te vragen, hoe zij het maakte, en haar op deze wijze zijn opmerkzaamheid te betoonen.

Volgens de rabbijnen was de vrouw onvatbaar voor godsdienstondericht. Wie zijn dochter in de wet onderwees, beging een dwaasheid. Liever moest men de woorden der wet verbranden, dan die aan een vrouw leeren.

Een vrouw, die aan een rabbi een vraag stelde betreffende den godsdienst, ontving ten antwoord: „Een vrouw betaamt geen andere wijsheid, dan die van het spinnewiel.”

In dit licht bezien kunnen wij het verstaan, dat de discipelen zich zeer verwonderd hebben, wanneer zij den Heere Jezus in gesprek zien met een vrouw, en dat op den publieken weg, en dan nog wel een gesprek over godsdienstige vraagstukken.

R. S.

Een voorloopster van de echte lente

HARMONIE EN SAMENSTEMMING

Indien ooit, dan heeft onze tijd, in weerwil van allerhande allianties, conferenties en vereenigingen in duizelingwekkende menigte, wel in bijzondere mate behoefte aan harmonie, aan werkelijke samenstemming.

In een gezin waar vrede heerscht, bestaat niet de minste behoefte, vrede te stichten. Maar het gebruik van lijm ten behoeve van één of ander meubelstuk verraadt, dat het meubelstuk zelf niet hecht meer is, in ieder geval geen gesloten geheel.

Zoo ook verraden de hierboven bedoelde pogingen, om menschen bijeen te brengen, of aan elkaar te verbinden, in vele gevallen maar al te zeer, dat de rechte gemeenschap, de rechte samenstemming ontbreekt.

Het is eenvoudig verbijsterend, welk een verbittering er soms tusschen zonen van hetzelfde huis bestaat, welk een boosaardig streven zich dikwijls openbaart, om niet de punten van overeenkomst, maar wel die van verschil zoo scherp mogelijk op den voorgrond te schuiven. En welk een koelheid bestaat er vaak tusschen twee menschen, die het wel goed met elkaar meenen, maar in den grond elkaar toch niet vertrouwen, als het er werkelijk op aankomt. In plaats van eendrachtige samenwerking, heeft elk zijn eigen opvatting. Zoodra eigen opvatting tegenover die van den ander staat, luidt de alarmklok, alsof de wereld op het punt staat te vergaan. Vreemd en onverschillig gaat de een den ander voorbij. Een diepe verachting woont in de ziel; uit de oogen gloeit de helsche haat. Het is geen verschil van denkwijze of opvatting, die onze gemeenschap in den weg staat, het is onze hoogmoed, die ons verhindert den ander uitnemender te achten dan onszelf; de onwil onszelf te verloochenen en elkanders lasten te dragen; de zelfzucht, die het ons onmogelijk maakt, dat wij elkaar liefhebben.

Het is niet noodig onzen blik daarvoor te wenden tot buiten de grenzen van ons vaderland. Een blik in eigen hart, een blik in eigen omgeving, kan ons daarvan wel zekerheid verschaffen.

Het is dezelfde nood, waarin wij allen verkeerem; dezelfde schuld, die wij allen dragen.

De echte harmonie, de echte, waarachtige samenstemming ontbreekt.

Kent gij het verhaal van de vier jongens, die samen musiceerden? De eene jongen speelde piano, de andere viool, de derde klarinet en de vierde jongen speelde op de mandoline.

Deze vier jongens bespeelden elk hun eigen instrument heel aardig. Zij spraken af, ook samen eens een stuk te spelen, in den vorm van een klein orkest.

Het stuk, dat ze daarvoor kozen, studeerden ze thuis ijverig in. Maar als ze het eindelijk samen spelen, klinkt de muziek afschuwelijk. Het blijkt, dat de jongens er in hun onwetendheid niet aan dachten, hun muziekinstrumenten gelijk te doen stemmen. De piano was niet defect, en de viool en de klarinet en de mandoline evenmin, maar de gezamenlijke muziek van de niet gelijk gestemde instrumenten klonk vreeselijk wanluierend. Eerst als de fout is hersteld, als een deskundige de instrumenten gelijk gestemd heeft, ontlokken de jongens harmonische muziek aan hun instrumenten. Het klinkt nu welluierend en schoon, het concert van het kleine orkest, tot groote vreugde van de vier jonge spelers.

Wat dunkt u, lezer, kunnen wij uit dit verhaal niet leeren, dat het goed, dat het zelfs noodig is, ons naar elkaar te richten, ons naar elkaar te schikken? Oneindig meer dan alle bespiegeling, is een leven van zelfverloochening, een leven, waaruit alle verbittering, elk boosaardig streven, elke koelheid in onze intiemste verhoudingen verbannen wordt. Als wij God, dien wij niet zien, waarlijk liefhebben, is het haast onmogelijk den broeder, dien wij zien, niet lief te hebben.

Hoe dichter bij den Heer, hoe dichter bij elkaar, zooals de spaken van een wiel in de nabijheid van het middelpunt dichter bij elkaar zijn, dan aan den omtrek. — Het is de

concentratie van hart en leven rondom het ééne middelpunt. Het middelpunt, dat ook Bismarck, de groote Duitsche staatsman bedoelt, als hij in de overstelpende drukte van zijn politieke leven aan zijn vrouw schrijft: „Over dertig jaar, misschien nog veel eerder, zal het ons niet veel kunnen schelen, hoe het met Pruisen en Oostenrijk staat, als slechts de ontferming Gods, en de verdienste van Christus, het eigendom is onzer ziel.”

Niet het zoeken, maar het vinden, niet het loopen, maar het rusten, is het ééne noodige, en met de eenheid van onze geloofservaring paart zich de eenheid van ons zielsverlangen in schoone harmonie en samenstemming.

Derk Weerendag

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

EEN REUK ALS DE LIBANON

Hos. 14 : 7. En hij (Israël) zal een reuk hebben als de Libanon.

De Libanon is de groeiplaats der cederen. Thans zijn er nog slechts enkele honderden van deze boomen over. Oudtijds was dit gebergte bedekt met wouden van cederen.

De cederboom zelf wordt geprezen om zijn sterkte, zijn schoonheid. Zijn hout is zeer gezocht. Salomo gebruikte het voor den tempelbouw. Het heeft een mooie, donkergele kleur met roode strepen, en is onverwoestbaar.

Een bijzondere eigenschap van het cederhout is de geur. Reeds als timmerhout gebruikt, verspreidt het een aangename reuk. Wordt het verbrand, dan neemt de sterkte van den geur nog toe.

Enkele jaren geleden vond men het paleis van Assurbani-pal terug. Bij het verbranden van stukken cederhout, die men daarbij vond, eeuwen en eeuwen oud, werd nog die geur waargenomen.

S.

De ringvormige zonsverduistering, die ook in ons land gedeeltelijk zichtbaar was op 19 April j.l.

Indrukken

HOOFDREDACTEUR

KERK EN HANDEL

In onze wereldsteden verdwijnen langzamerhand de kerken. De menschen wonen niet meer in de reusachtige zaken-city's, en de kerken blijven veelal ledig. Dit heeft tot de gedachte gebracht, — zooals we dat ook in Amsterdam hebben sinds eenige jaren, — tot het openstellen van een of meer kerkgebouwen in de oude stad als Al-dag-Kerk. Ik laat u hier een paar afbeeldingen zien van de Trinity-Church in de City van New-York. De wolkenkrabbers zijn de kerkgebouwen over het hoofd gegroeid en hebben ze tusschen de steenen klompen in het gedrang gebracht. Maar de genoemde „Drieëenheidskerk“ tusschen Broadway en de beroemde Wallstreet, waar het hart van den wereldhandel klopt, geeft het niet op om van godsdienst en geloof te getuigen. Verschillende malen op elken werkdag worden er korte diensten gehouden en elken dag staat de kerk open voor iederen bezoeker.

Toen ik er, den laatsten dag van mijn verblijf in het Oosten der Vereenigde Staten van Amerika, binnentrad, las ik de vriendelijk noodende woorden:

Come in — rest — and pray.

Ik zag er — juist in de middaguren — verschillende zakenmensen naar binnen gaan, plaats nemen op een der banken, en met het hoofd in de hand nadenkend en bidden. Misschien wat vormelijk.

Maar waarom zouden we het niet waardeeren, dat zij, die rennend werken, en staande in een Cafeteria hun lunch gebruiken, een plaats vinden, waar ze even rustig tot zichzelf kunnen komen en zich tot God wenden?

Het zou ook in onze groote steden zeker aanbeveling verdienen, als kerk en handel aldus wat dichter bij elkaar kwamen. Hoevele jongemenschchen zouden er bij gebaat kunnen zijn, als zij, in plaats van hun tijd in een restaurant of lunchroom te verslijten, eenige oogenblikken in kerk of vergaderzaal gelegenheid vonden tot mediteeren en bidden.

478

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

Joh. 4 : 6, 7: ... en het was omtrent de zesde ure. En er kwam een vrouw uit Samaria, om water te putten.

De meeste huizen in Palestina hebben regenbakken. Veelal zijn deze echter niet voldoende, om heel het jaar door in de behoefte aan water te voorzien. Dan moet water gehaald uit de een of andere bron. Bij vele dorpen is die aanwezig. Het halen van het water uit de bron is het werk van de vrouwen en de meisjes. Zij halen het water in steenen kruiken, die zij op het hoofd dragen. Kleine meisjes kan men bij wijze van spel vaak bezig zien, zich daarin te oefenen. De volle kruik staat boven op het hoofd, en mag niet met de hand worden vastgehouden.

Veelal wordt het water uit de bron gehaald 's morgens vroeg. Dan is het door de koelte van den nacht nog frisch. Maar vaak ook begeven de vrouwen zich 's avonds naar de bron. Dan is deze plaats het rendez-vous voor de vrouwelijke bevolking van het dorp. „Even onverdroten als de klaterende bron loopen daarbij haar monden, alsof die met de bron wilden wedijveren.“

Overdag ziet men slechts zelden een vrouw bij de bron. Hoogstens komt er dan een om de wasch te doen.

Nu komt de Samaritaansche vrouw omtrent de zesde ure, d.i. 's middags om twaalf uur, juist de tijd, waarop in Palestina algemeen de middagrust aanvangt. Dit is een uur, waarop zij er vrijwel zeker van kan zijn, geen andere vrouwen bij de bron aan te zullen treffen.

Het is niet onmogelijk, dat dit opzet van haar geweest is. Zij toch was een vrouw, die door anderen werd gemeden; wellicht erger, die schimpscheuten in ontvangst te nemen had van de anderen. Vandaar wellicht haar komen op dit ongelegen uur.

Maar aan de andere zijde maakt dit ook mogelijk een ongestoord samenzijn met den Heiland.

S.